

GÜNEŞ SAYFA7

Ziya Gökalp'e göre ağalar

KÖY ağası, sızma sanatındaki ustalığıyla hükümet otoritesinin bir parçasını ele geçirdi mi, derhal köylerindeki yükümlüleri askerlikten, suçluları mahkemeden, vergi ve zorunlu çalışma bedeli olan borçluları tahsildardan kurtarmaya çalışır. Bu hizmeti sayesinde köylerinde bağımsız bir bey gibi hüküm sürer, suçlardan, evlenmelerden, kız kaçırmaktan vergi alır; daha başka türlü çıkarları da olur...

Köylüler de, yılliklerinden dolayı şükran borçlu olduklarına inandıkları için, hükümete bildirmedikleri koyunların vergilerini eksiksiz ağaya verirler; köyün aşarını, ağadan başkasının iltizam edememesi için gizleme, iftira, yalancı tanıklık, türünden ne gerekirse yaparlar...

Köy ağası denilince bütün toprak sahipleri anlaşılmasın. Yaşamlarını yalnızca tarıma adanmış, toprak sahipleri de vardır. Fakat bunlar, diğerlerinin rekabetine karşı koyamadıkları için ancak ölmeyecek kadar kazanç sağlarlar. Köy ağalarıysa hem tarımdan, hem de zaametten kazandıkları için debdebeli bir yaşam sürerler. Vilayete yeni gelen memurlar aslini bilmedikleri için, bunları şerefli eşraf sanırlar, ziyafetlerine kararsızlıktan, kuruntudan uzak olarak giderler. Bu lezzetli yemeklerin süslü birer tuzak olduğunu pek geç anlarlar; fakat ne yazık ki, o zaman iş işten geçmiştir.

Sipahilik, yurtluk, ocaklık gibi zeamet biçimleri resmi ve yasal olarak kaldırılmışsa da, fiilen ve maddi olarak günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Acı bir doğa yasası sonucu olarak, bugün geçmişin baskısından tümüyle kurtulunamıyor. Bu devr-i hürriyette bile çiftçi adını takınan bu zorbalar vilayetin her tarafında kendileri ya da aracılarla makamlar elde ederek hükümet dairelerini istila etmekte, memleketi türlü yolsuzluklara sürüklemektedirler.

(Ziya Gökalp'in Peyman gazetesinde yayınlanan "Ziraat ve Zeamet" başlıklı yazısından kısaltılarak ve sadeleştirilerek alınmıştır. (Şevket Bay-sanoğlu, Ziya Gökalp'in İlk Yazı Hıyatı)

